

## IZJAVA o upotrebi generativne umjetne inteligencije (GenAI) – *Kemija u industriji*

### Sažetak

Ovim dokumentom časopis *Kemija u industriji* (u daljnjem tekstu: Časopis) jasno definira prihvatljivu i ne-prihvatljivu upotrebu alata generativne umjetne inteligencije (GenAI) u postupcima pisanja, recenzije i uređivanja članaka. Cilj je osigurati transparentnost, znanstvenu iskrenost i odgovornost autorâ, recenzenta i uredništva.

### 1. Opće načelo

Alati GenAI (npr. jezični modeli, automatski alati za sažimanje/parsiranje, alati za generiranje slika, kod-generatore i sl.) mogu biti korisni pomoćni alati za provjeru jezika, strukturiranje teksta ili brzu pretragu literature. Međutim, odgovornost za znanstveni sadržaj, originalnost, metodologiju, interpretaciju rezultata i etičke aspekte uvijek ostaje na autorima. GenAI se nikada ne smije predstavljati kao autor rada.

### 2. Obveza prijave i transparentnost

Autori moraju jasno navesti u rukopisu i u izjavi o sukobu interesa svaku značajnu uporabu alata GenAI koja je utjecala na sadržaj rukopisa (npr. generiranje dijelova teksta, prevođenje, analiza podataka, generiranje slika ili tablica). Dovoljno je kratko i jasno navesti vrstu alata i kako je upotrijebljen.

#### Primjer obvezne izjave (hrvatski):

„Dio teksta (navesti odjeljak, npr. sažetak ili metodologija) je revidiran/pomognut korištenjem alata [ime alata, verzija ako je poznata]. Autori zadržavaju punu odgovornost za točnost i originalnost sadržaja.“

#### Primjer obvezne izjave (engleski):

“Portions of the manuscript (specify section(s)) were assisted/edited using [tool name, version if known]. The authors remain fully responsible for the accuracy and originality of the content.”

Ukoliko je GenAI korišten isključivo za jezičnu lekturu (npr. korekcija pravopisa/gramatike) preporučamo kratku napomenu: „Tekst je jezično provjeren korištenjem alata za automatsku lekturu.“

### 3. Autorska prava i odgovornost

- Korištenje GenAI ne oslobađa autore njihove odgovornosti za izvor podataka, poštivanje etičkih normi (npr. suglasnosti, etičke dozvole), iznošenje rezultata i citiranje izvora.
- Autori moraju provjeriti sve činjenice, tvrdnje, statistike i reference – alati GenAI ponekad daju netočne ili izmišljene reference (“hallucinations”).
- GenAI ne može biti naveden kao autor ili koautor. Svi navedeni autori moraju ispunjavati kriterije za autorstvo.

## 4. Plagijat i originalnost

- Ako je GenAI korišten za generiranje dijela teksta, autori moraju osigurati da sadržaj ne krši prava trećih strana i da nije plagijat.
- Časopis zadržava pravo koristiti alate za provjeru originalnosti (antiplagijatne alate) koji mogu detektirati dijelove generirane pomoću GenAI.

## 5. Recenzenti i urednici

- Recenzenti ne smiju koristiti GenAI za donošenje konačnih stručnih procjena umjesto vlastitog stručnog prosuđivanja. GenAI alat može se koristiti za pomoć u formuliranju jezično jasnih komentara, ali stručna procjena mora dolaziti od recenzenta.
- Ako recenzent primijeni GenAI na sadržaj rukopisa (npr. za sažetak ili preformulaciju komentara), to treba naznačiti uredništvu.
- Uredništvo može u određenim slučajevima koristiti GenAI za pomoć u administrativnim zadacima, no odluke o prihvatanju/odbacivanju i znanstveni sadržaj odlukâ uvijek donose urednici i recenzenti.

## 6. Podatci i povjerljivost

- Ne stavljajte povjerljive podatke, identifikacijske informacije ispitanika ili neobjavljene podatke u javno dostupne GenAI servise koji koriste korisničke unose za treniranje modela, osim ako imate jamstva o privatnosti i skladu s propisima.
- Ako koristite GenAI servis treće strane, provjerite uvjete korištenja i politiku privatnosti te pazite na zaštitu osobnih podataka i intelektualnog vlasništva.

## 7. Slike, ilustracije i eksperimentalni prikazi

- Ako su slike, ilustracije ili grafike generirane ili značajno obrađene pomoću GenAI, to mora biti naznačeno u legendi slike i u izjavi o metodologiji (ili u odjeljku s opisom materijala i metoda).
- Autori su odgovorni za legalnost korištenih prikaza (npr. izvor podataka, prava korištenja referentnih slika).

## 8. Nepoželjne prakse

Neprihvatljivo je:

- Predstavljati GenAI kao autora ili navoditi rezultate koje niste sami verificirali.
- Potajno koristiti GenAI za generiranje cijelih znanstvenih rezultata, interpretacija ili referenci bez odgovarajućeg otkrivanja.
- Dijeliti privilegirane ili povjerljive podatke sa GenAI servisima bez odgovarajućih ugovornih i pravnih osiguranja.

## 9. Postupanje u slučaju sumnje

Ako uredništvo tijekom procesa procjene ili nakon objave sumnja da je došlo do neprijavljene ili neprimjerene uporabe GenAI koja utječe na vjerodostojnost članka, može zatražiti od autora dodatna objašnjenja, izvorne datoteke, analize ili povući članak u skladu s politikom časopisa i [COPE](#) smjernicama.

## 10. Preporuke za autore (kratko)

- Izričito navedite svaku značajnu uporabu GenAI.
- Osigurajte i navedite izvore i podatke koji podupiru tvrdnje.
- Provjerite točnost i originalnost sadržaja koji je nastao uz pomoć GenAI.
- Ne stavljajte povjerljive podatke u javne GenAI alate.